

**Dimecres, 12 de març
a les 7 de la tarda**

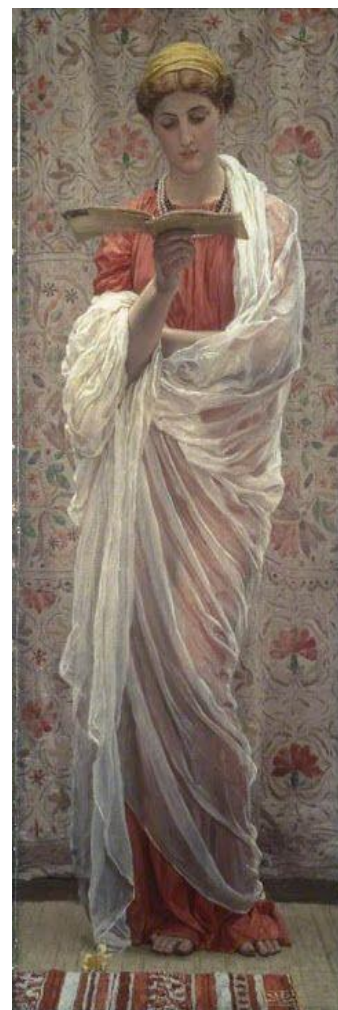
Coordina:
Magda Bosc i Rocamora

Curs 2024/25

UN MATRIMONI DE BOSTON

David Mamet

BIBLIOTECA FAGES DE CLIMENT

FIGUERES

Figueres Cultura

Ajuntament
de Figueres

Biblioteques
Diputació de Girona

Biblioteques
Públiques
de Catalunya

Tot i que aquest article no parla d'*Un matrimoni de Boston*, he trobat aquest article interessant i per això us el trameto.
Magda Bosch

David Mamet fa una master class (07/08/2012)

La revista el Núvol digital, recupera avui un text que David Mamet adreça als guionistes de la sèrie de televisió 'The Unit', de la qual ell n'era productor executiu. Mamet descriu sense embuts les obligacions del guionista.

Fa uns anys, quan la cadena americana CBS va cancel·lar *The Unit*, una sèrie dramàtica sobre un unitat militar secreta d'elit, es va filtrar a Internet un brífing adreçat als guionistes de la sèrie que els havia escrit el seu productor executiu: David Mamet. La font de la filtració sembla ser el col·lectiu digital Ink Canada. David Mamet fa servir la paraula pingüins per referir-se als executius de la cadena. Però si us penseu que ja sabeu per on es despenjaran les garrotades, potser us equivoqueu, perquè Mamet no carrega pas contra els directors de la cadena, ni despotrica del sistema. Més aviat fa un toc d'alerta als guionistes que no saben construir una escena amb cap i peus. Com sempre, sense contemplacions.

David Mamet té la paraula:

“Als guionistes de *The Unit*:

Salutacions,

Mentre anem aprenent com hem d'escriure el guió, se'ns presenta un problema recurrent.

I el problema és el següent: com diferenciem entre el que és dramàtic i el que no ho és? M'explico.

Tothom ens demana a crits que el nostre guió sigui clar com l'aigua. Se'ns encomana de condensar una gran muntanya d'informació en un espai molt reduït de temps.

Els nostres amics, el pingüins, es pensen que se'ns contracta per comunicar *informació* –i a vegades fins i tot ens ho sembla a nosaltres mateixos.

Però atenció: els telespectadors no sintonitzaran amb la nostra sèrie per veure informació. Vosaltres no ho faríeu. Jo tampoc no ho faria. De cap de les maneres. La gent connectarà i es mantindrà connectada només si hi veu drama.

Primera pregunta: Què és dramàtic? El drama és l'aventura que emprèn el nostre heroi per superar tots els obstacles que l'impedeixen aconseguir un objectiu específic i crucial.

De manera que nosaltres, els guionistes o dramaturgs, ens hem de plantejar a cada escena aquestes tres preguntes:

1/ Qui vol què?

2/ Què passa si l'heroi no obté el que vol?

3/ Per què ara?

Les respostes a aquestes tres preguntes són la clau de tot plegat. Feu-vos aquestes preguntes i la resposta us dirà si l'escena és dramàtica o no.

Si l'escena no està escrita amb sentit dramàtic, no podrà ser representada dramàticament.

No vindrà cap fada amb la seva vareta a convertir per art de màgia la vostra escena avorrida, inútil o merament informativa un cop us hàgiu aixecat de la vostra màquina d'escriure. Vosaltres, els escriptors, sou els responsables que cada una de les escenes sigui dramàtica.

Penseu per exemple en totes aquelles típiques escenes expositives en què dos personatges parlen d'una tercera persona. Són absurdes, per més que tendim a escriure-les en un primer esborrany, i pràcticament inútils, déu nos en guard que s'arribessin a filmar.

Si l'escena t'avorreix quan la llegeixes, estigues segur que també avorrirà els actors, i avorrirà també els espectadors, i haurem de tornar a pidolar.

Algú ha de fer que l'escena sigui dramàtica. No és feina dels actors (els actors s'han de limitar a fer la seva feina de veritat). No és tampoc feina dels directors, que més aviat s'han d'ocupar a filmar o dirigir sense enfarfecs i vetllar perquè els actors no s'adormin. És cosa vostra.

Cada escena ha de ser dramàtica. I això vol dir: el personatge principal ha de ser mogut per una necessitat clara, imperiosa, directa que l'empeny a aparèixer en escena.

És aquesta necessitat el que ha portat l'heroi fins aquí. És el quid de l'escena. I l'intent de satisfer aquesta necessitat el conduirà, al final de l'escena, al fracàs. I és aquest fracàs l'indicador que l'escena s'ha acabat. El mateix fracàs ens propulsa, aleshores, necessàriament a l'escena següent.

Tots aquests intents, en el seu conjunt, constituïran, al llarg de l'episodi, la trama.

Per tant, si una escena no compleix el doble objectiu, primer de fer avançar la trama i segon de tenir sentit per ella mateixa (que s'aguanti dramàticament, tota sola, per mèrits propis) aleshores vol dir que o bé és supèrflua o mal escrita.

Sí, molt bé, perfecte, i ara em direu: però com ens ho hem de fer si hem d'escriure incloent tota aquella "informació"?

I jo us responc: "Us ho heu d'empescar vosaltres". Qualsevol capullo amb una americana us pot dir: "Fes-ho més explícit" o "Vull saber més coses sobre aquest personatge".

Quan ho has fet tan clar que fins i tot et ve aquest pingüí amb americana i et felicita, aleshores vol dir que tant a tu com a ell aviat us foteran al carrer.

La feina del dramaturg és fer que l'espectador es pregunti a cada moment què passarà. No explicar-li què acaba de passar ni tampoc suggerir-li el que està a punt de passar.

Qualsevol capullo pot escriure: "Però, Jim, si no assassinem el Primer Ministre en la pròxima escena, Europa serà devastada pel foc".

No ens paguen per ser conscients que el telespectador necessita aquesta informació per entendre l'escena següent, sinó que cobrem per empescar-nos l'escena que tenim entre mans de manera que l'espectador es mantingui interessat en el que ve després.

Sí, d'acord, això ja ens ho has dit...

I jo us responc: "Us ho heu d'empescar vosaltres."

Com arribem a trobar l'equilibri entre la informació que retenim i la que fem explícita. Aquesta és la tasca essencial del dramaturg. I la vostra capacitat per fer això és el que us distingeix dels espècimens que porten corbata i americana.

Us ho heu d'empescar.

Comenceu cada vegada amb aquesta regla inviolable: l'escena ha de ser dramàtica. Ha de començar perquè l'heroi té un problema i ha de culminar en el moment en què l'heroi, davant dels entrebancs que se li presenten, descobreix que hi ha una altra via.

Mireu els vostres encapçalaments. Qualsevol nucli dramàtic que digui: "El Bob i la Sue discuteixen..." no ens descriu una escena dramàtica.

Fixeu-vos bé que les nostres sinopsis són, en general, espectaculars. El drama va prenent forma entre la sinopsi i el primer esborrany.

Penseu com un director de cine i no com un funcionari, perquè a l'hora de la veritat sou vosaltres els que feu la pel·lícula. Vosaltres escriviu el que el director filmarà.

Vet aquí un senyal que potser esteu corrent el perill d'equivocar-vos: cada vegada que dos personatges parlen d'un tercer, l'escena se'n va pel pedregar.

Cada vegada que un personatge diu a un altre: "Com ja saps...", és a dir, que explica a un altre personatge el que tu, l'escriptor, necessites que sàpiga l'espectador, l'escena se'n va a cagar.

No la cagueu. Escriviu una escena vibrant de tres, quatre o set minuts que faci avançar la història, i podreu, ben aviat, comprar una casa a Bel Air i contractar algú perquè hi visqui per vosaltres.

No oblideu que esteu escrivint per un mitjà visual. La majoria de coses que s'escriuen per a la televisió, incloses les nostres, semblen fetes per a la ràdio. La càmera et pot estalviar d'explicar moltes coses. Deixa que la càmera faci. Què fan els vostres personatges *literalment*? Què es manegen? Què llegeixen? Què miren per la tele? Què veuen?

Imagineu-vos per un moment que els vostres personatges no poden parlar i escriviu una pel·lícula muda: segur que escriureu una obra dramàtica.

Si us sabeu desprendre de la crossa de la narració, l'exposició, fins i tot de la parla, us entrenareu a escriure en un nou mitjà, que consisteix a explicar una història en imatges.

És una nova habilitat. A ningú li surt de fer-ho de manera natural. Us hi podeu entrenar. Sigui com sigui, un dia o altre haureu de començar.

I acabo amb un pensament: mireu-vos l'escena i pregunteu-vos: És dramàtica? És essencial? Fa avançar la trama?

Contesteu-vos-la honestament.

Si la resposta és NO, torneu a escriure l'escena o llenceu-la a la paperera. Si teniu algun dubte, feu-me un truc.

Love,

DAVE MAMET
Santa Monica, 19 OCTO 05

P.S. No és responsabilitat vostra saber les respostes, però sí que teniu i tinc la responsabilitat de plantejar les preguntes correctes una i altra vegada, fins que les tinguem plenament interioritzades. Les preguntes crec que les teniu més amunt.

UN MATRIMONI DE BOSTON

de

David Mamet

DURADA: 1 h 40 min

dissabte, 1 de març | 20:00 h
Teatre Municipal el Jardí

El 2005, Josep Maria Mestres va sacsejar l'escena catalana amb un text del David Mamet més punyent i tres protagonistes en estat de gràcia: Anna Lizaran, Emma Vilarasau i Marta Marco. Gairebé vint anys després, el director torna a l'obra. A *Un matrimoni de Boston*, Mamet explora les normes socials a través d'una parella gens convencional. I ho fa com si fos un Oscar Wilde dels nostres dies, amb intel·ligència i humor mordaç.

Mestres, Vilarasau i Marco reprenen aquest text de Mamet dinou anys després de la seva estrena, i ens ofereixen una comèdia victoriana d'amor rabiosament contemporània.

Interpretació: Emma Vilarasau, Marta Marco i Emma Arquillué | Autoria: David Mamet | Direcció: Josep Maria Mestres | Traducció: Joan Sallent | Producció: La Villarroel, Un 9 Teatre a l'Est i Bitò

El collaret de maragdes d'Anna Lizaran

Emma Vilarasau, Marta Marco i Emma Arquillué protagonitzen la nova versió d'«Un matrimoni de Boston» a La Villarroel i el Temporada Alta

Jaume Forés Juliana Actor, realitzador i gestor cultural

Gairebé vint anys després de la seva estrena catalana, **Josep Maria Mestres** torna a dirigir *Un matrimoni de Boston*, l'obra de **David Mamet** que va causar furor al Teatre Lliure l'any 2005. L'espectacle s'estrena aquest cap de setmana al Teatre Municipal de Girona, en el marc del festival **Temporada Alta**, on ja ha exhaurit entrades. Després viatjarà a Barcelona on farà temporada a La Villarroel del 12 d'octubre al 10 de novembre. **Tania Brenlle**, directora artística de la sala barcelonina, assegura que la prevenda d'entrades va vent en popa, essent una de les més elevades de la història de La Villarroel. Ara mateix, ja s'han venut gairebé 10.000 entrades per assistir a un dels muntatges que es perfila com una de les grans apostes de la temporada.

«Un matrimoni de Boston» era el terme que es feia servir a Nova Anglaterra a cavall dels segles XIX i XX per descriure a dues dones que vivien juntes de forma independent, és a dir, sense cap suport econòmic masculí. No cal dir que, sovint, s'emprava com a eufemisme pejoratiu per a referir-se a les relacions lèsbiques, fossin reals o no. Mamet, autor testosterònic per excel·lència –aquests dies podeu recuperar un altre dels seus títols clàssics, *Glengarry Glen Ross*, a la sala Heartbreak Hotel, per a comprovar-ho– va escriure aquesta obra el 1999 perquè l'interpretessin dues de les seves actrius favorites: **Felicity Huffman** i **Rebecca Pidgeon**.

Pidgeon, cantant d'un grup de folk pop reconvertida en actriu, es va casar amb Mamet a principis dels noranta i ha actuat en nombroses obres i pel·lícules seves, essent una de les muses principals de l'autor. Huffman, que havia debutat a Broadway el 1988 amb una altra obra del dramaturg, *Speed-the-Plow*, coneguda a Catalunya com a *Taurons* o *Una altra pel·lícula*, també ha actuat en nombroses obres i títols de Mamet que, aquell mateix 1988, la va fer debutar al cinema amb el film *Things Change*, escrit i dirigit per ell mateix.

Un matrimoni de Boston és una obra atípica dins del corpus dramàtic de Mamet. No només perquè és un text per a tres actrius –la parella protagonista i una criada– sinó perquè, en certa manera, el dramaturg estatunidenc imita i es fa seu l'estil victorià d'**Oscar Wilde**. A través de diàlegs mordaços i aguts, David Mamet explora les dinàmiques de poder, els secrets i les lluites emocionals que es manifesten dins de la relació de la parella protagonista.

A Catalunya, el muntatge que Josep Maria Mestres va estrenar l'any 2005 va ser un èxit fulgurant, exhaurint entrades dues temporades seguides al Lliure. Bona part del mèrit raïa en l'elenc d'aquella versió, encapçalat per l'enyorada **Anna Lizaran**, al costat d'**Emma Vilarasau**, i completat per una jove **Marta Marco** en el paper de la criada. Vint anys després, i ja sense la Lizaran, els rols s'han mogut. Ara, Vilarasau entomarà el paper que aleshores feia Lizaran, mentre que Marco

assumirà el de Vilarasau. El nou repartiment es clou amb **Emma Arquillué** que, amb una edat similar a la que tenia aleshores Marco, encarnarà la jove criada.

Aquesta nova versió dirigida de nou per Mestres, promet mantenir l'essència del text original, tot oferint-nos una nova perspectiva actualitzada de la intensa vetllada, plena de revelacions, que vertebrava la trama de l'obra. Combinant elements de comèdia amb drama, Mamet i Mestres ens conviden, un cop més, a furgar en els racons més ocults de les passions i les relacions humanes. Com sosté Vilarasau: «els textos bons, s'actualitzen sols».

Deu anys sense la Lizaran

Segons **Salvador Sunyer i Bover**, director del Temporada Alta, «hi ha obres que perviuen poderosament en el record i que formen part de la memòria d'un país». *Un matrimoni de Boston*, sens dubte, forma part de la història del teatre català i, com els grans clàssics, és bo que, de tant en tant hi tornem. Mestres, per la seva banda, ens assegura que en aquesta nova versió viurem «una epifania del ludisme escènic» perquè, com en el muntatge original, el joc interpretatiu entre les actrius protagonistes és cabdal.

Vilarasau i Marco asseguren que s'han enfrontat al text com si el descobriessin per primer cop, però mantenint en el record la fabulosa experiència d'haver treballat amb Lizaran. Marco destaca que l'espectacle afronta «la generositat que has de tenir per mantenir una relació» i Vilarasau assegura que, sota els retrets constants dels personatges, s'hi amaga «molt d'amor i complicitat i poques dosis de possessió, un fet que seria gairebé impossible en una relació heterosexual». Vilarasau també remarca «el contrast entre la retòrica sofisticada i el vocabulari modern» que proposa Mamet i que **Joan Sallent** plasma en la seva traducció.

Com a curiositat, cal destacar que el vestuari del nou muntatge ha estat dissenyat per **Nídia Tusal**, qui va ser ajudant de la cèlebre **María Araujo**, figurinista del muntatge original del Lliure que, malauradament, va morir l'any 2020 a causa de la Covid-19. Una pèrdua que, com la de l'Anna Lizaran, va ser molt sentida pel panorama escènic del país. Vilarasau confessa que, en el nou muntatge, el collaret de maragdes que llueix el seu personatge –i que té un paper clau en la trama– serà el mateix que va lluir aleshores Lizaran i que va dissenyar Araujo. Un bonic homenatge al llegat històric d'*Un matrimoni de Boston*